

Minister Zdrowia

Warszawa, 2018-03-08

ZPN.054.4.2018

Pani

W odpowiedzi na petycje z dnia 2 stycznia 2018 r. i 11 stycznia 2018 r., za pośrednictwem których przekazano postulaty związane m.in. z uzależnieniem młodzieży od gier komputerowych i Internetu, uprzejmie proszę o przyjęcie poniższych informacji.

Zgodnie z art. 88 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 471, z późn. zm.) utworzony został Fundusz Rozwiązywania Problemów Hazardowych, zwany dalej „FRPH”. Jest to państwowy fundusz celowy, a jego przychody stanowią 1% środków z dopłat do gier objętych monopolem państwa. Dysponentem FRPH wskazany został minister właściwy do spraw zdrowia, natomiast jego obsługę w zakresie realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym powierzono, na mocy upoważnienia Ministra Zdrowia, dyrektorowi Krajowego Biura do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii, zwanego dalej „KBPN”.

W ramach FRPH, KBPN podejmuje działania określone w art. 88 ust. 1-5 o grach hazardowych. Artykuł ten ściśle określa zadania, na które mogą być wydatkowane środki Funduszu. Obejmują one działalność informacyjno-edukacyjną, profilaktykę uzależnień behawioralnych, wspieranie działań zmierzających do rozwiązywania problemów wynikających z uzależnień behawioralnych i prowadzenie działalności badawczej a także prowadzenie działań ukierunkowanych na podnoszenie jakości programów profilaktycznych i terapeutycznych. Zadania te znalazły również odzwierciedlenie w zapisach Programu Przeciwdziałania Uzależnieniom Behawioralnym, ujętego w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020 (Dz. U. z 2016 r. poz. 1492) w ramach celu operacyjnego nr 2: Profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem

substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi.

W ramach wspomnianych wyżej działań podejmowanych przez KPBN stosunkowo dużo miejsca zajmują działania mające na celu przeciwdziałanie i ograniczanie tzw. e-uzależnień wśród dzieci i młodzieży, w tym zapobieganie uzależnieniu od Internetu i gier komputerowych.

Jednym z pierwszych działań, jakie zostały podjęte ze środków FRPH było zlecenie badań mających na celu oszacowanie rozpowszechnienia wybranych uzależnień behawioralnych, w tym uzależnienia od Internetu (2011 r. oraz 2014 r.). Jak wskazały wyniki, przeważająca większość korzystających z sieci (98,1%), to użytkownicy niemający w codziennym życiu problemów związanych z korzystaniem z Internetu. Symptomy uzależnienia od Internetu występują u 1,3% Polaków, w tym 0,1% ma z tym poważne problemy, co stanowi 1,8% korzystających z Internetu. Zagrożeni uzależnieniem od Internetu to najczęściej badani poniżej 25 roku życia, przy czym najbardziej zagrożoną grupę stanowią niepełnoletni. Wśród najmłodszych badanych użytkowników Internetu (badania dotyczyły osób w wieku powyżej 15 lat), czyli osób w wieku 15-17 lat, 6,2% wykazuje symptomy zagrożenia uzależnieniem bądź uzależnienie od sieci, natomiast wśród użytkowników z grupy wiekowej 18-24 lata zagrożonych uzależnieniem jest 4,7%. Warto zaznaczyć, że w 2014 r. w porównaniu z 2012 r. wśród użytkowników sieci, którzy nie ukończyli jeszcze 18 lat zmniejszył się odsetek internautów wykazujących zagrożenie uzależnieniem bądź uzależnienie od sieci. W nieco mniejszym stopniu dotyczy to też badanych z grupy wiekowej 18-24 lata.

Warto jednocześnie dodać, że ze środków FRPH zrealizowano także szereg innych badań naukowych podejmujących problematykę tzw. nowoczesnych technologii mających na celu identyfikację czynników chroniących przed uzależnieniem bądź poszukiwanie czynników ryzyka tych uzależnień. (Raporty ze zrealizowanych badań dostępne są na stronie internetowej Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii www.kbpn.gov.pl w zakładce Hazard - Raporty z badań).

Wnioski i rekomendacje wynikające ze wspomnianych badań wskazują m.in. na:

1. Konieczność upowszechniania informacji na temat zagrożeń mogących wynikać z nadużywania Internetu.

Jednym z najbardziej istotnych czynników chroniących przed uzależnieniem od Internetu wskazuje się edukowanie i informowanie społeczeństwa na temat zagrożeń płynących z nadmiernego lub niewłaściwego korzystania z Internetu, dlatego też ze środków FRPH

podejmowane są działania informacyjno-edukacyjne związane z tą problematyką. W latach 2014-2015 ze środków FRPH prowadzono m.in. kampanię społeczną pn. „Wyloguj się do życia. A robi się to tak!” Jej celem było zwrócenie uwagi na problem nadużywania Internetu przez młodzież, zachęcenie do monitorowania sposobu, w jaki korzysta z Internetu, dostrzeżenie niebezpieczeństw, które mogą prowadzić do odosobnienia, osamotnienia, a w konsekwencji uzależnienia. Bezpośrednimi adresatami kampanii była młodzież gimnazjalna i licealna (szczególnie osoby poniżej 18. roku życia). Pośrednią grupę docelową stanowiły osoby mające bezpośredni wpływ na zachowanie i postawy młodzieży (rodzice, opiekunowie, wychowawcy, pedagodzy i psychologowie szkolni). Wśród innych zrealizowanych działań warto wymienić projekty edukacyjne adresowane do ogółu społeczeństwa oraz do poszczególnych grup zawodowych:

- a) wydanie szeregu materiałów informacyjno-edukacyjnych (ulotek, artykułów, broszur) poświęconych tematyce e-uzależnienia m.in. „Czynniki chroniące w profilaktyce uzależnień behawioralnych czyli po jasnej stronie mocy”; „Kreatywna profilaktyka dla najmłodszych” - część 1 i 2; Jak chronić dziecko przed nałogowymi zachowaniami”; „Uzależnienia behawioralne dzieci i młodzieży”;
- b) wydanie materiałów edukacyjnych, umożliwiających pedagogom prowadzenie zajęć w szkołach, np. godzin wychowawczych, m.in.: „Uzależnieniom behawioralnym mówię stop!”;
- c) prowadzenie strony i poradni internetowej pod adresem www.uzależnieniabehawioralne.pl oraz telefonu zaufania dotyczącego problematyki uzależnień behawioralnych pod numerem 801 889 880;
- d) audycje radiowe upowszechniające problematykę uzależnień behawioralnych, w tym uzależnień od nowych technologii.

(Publikacje wydane ze środków FRPH dostępne są na stronie kbpn.gov.pl w zakładce hazard/publikacje)

2. Konieczność prowadzenia lub intensyfikacji działań profilaktycznych adresowanych do szerokiego grona odbiorców ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży oraz ich rodziców i wychowawców.

Celem działań profilaktycznych jest zapobieganie zachowaniom ryzykownym, tzn. zapobieganie angażowaniu się w zachowania problemowe takie jak np. uzależnienia behawioralne. Profilaktyka powinna stanowić szereg działań mających na celu wyeliminowanie lub zmniejszenie częstości występowania tych niepożądanych

zachowań. Biorąc pod uwagę wyniki badań wskazujących, że w populacji dzieci i młodzieży uzależnienie od Internetu i od komputera stanowi jeden z najistotniejszych problemów wśród uzależnień behawioralnych, większość środków finansowych, zaplanowanych na realizację działań profilaktycznych jest wydatkowana na profilaktykę e-uzależnień.

Od 2012 roku do chwili obecnej zrealizowano 102 projekty z zakresu profilaktyki uniwersalnej i selektywnej. Adresatami prowadzonych działań były przede wszystkim dzieci i młodzież w wieku szkolnym, ich rodzice i wychowawcy. Warto nadmienić, że wśród realizowanych projektów były również programy profilaktyczne adresowane do dzieci w wieku przedszkolnym oraz ich rodziców.

3. Rozwój kompetencji zawodowych osób działających w obszarze uzależnień, w tym terapeutów, profilaktyków, jak również środowiska medycznego.

Istotnym czynnikiem mającym wpływ na jakość i efektywność prowadzonych oddziaływań adresowanych do osób uzależnionych jest podnoszenie kwalifikacji terapeutów uzależnień, czy też przedstawicieli innych zawodów pracujących z dziećmi i młodzieżą (pedagogów, nauczycieli). Realizacja zadań ze środków FRPH umożliwia podnoszenie kwalifikacji w trakcie szkoleń w zakresie metod pracy o potwierdzonej naukowo skuteczności (np. dialog motywujący, terapia behawioralno-poznawcza). Umożliwiają to również wydawane publikacje naukowe, w tym m.in. „Uzależnienia behawioralne - Internet. Teoria, terapia, profilaktyka”, „Uzależnienia technologiczne wśród dzieci i młodzieży. Teoria, profilaktyka, terapia - wybrane zagadnienia” „Uzależnienie od Internetu. Profilaktyka, diagnoza, terapia. Poradnik dla terapeutów i lekarzy”.

Mając na uwadze powyższe, działania mające na celu zapobieganie e-uzależnieniom są podejmowane przez Ministerstwo Zdrowia w różnorodnych działaniach i formach. Zadania realizowane ze środków FRPH obejmują swoim zakresem zarówno działania informacyjno-edukacyjne, także na skalę ogólnopolską, działania zapobiegające angażowaniu się dzieci i młodzieży w zachowania ryzykowne a także oferują finansowanie programów wsparcia terapeutycznego dla osób przejawiających zaburzenia wynikające z uzależnienia. Ponadto wraz z Ministerstwem Edukacji Narodowej podejmowane są coraz to nowe działania mające na celu realizację zadań adresowanych do pracowników oświaty, które mają na celu podniesienie ich wiedzy w zakresie problematyki uzależnień behawioralnych, w tym e-uzależnień (szkolenia, publikacje), zadanie dotyczące opracowania i wdrożenia ogólnopolskiego programu edukacyjnego w zakresie e-uzależnień i/lub hazardu adresowanego do dzieci

i młodzieży oraz ich rodziców. Warto także podkreślić, że KBPN podejmuje jednocześnie działania monitorujące zjawisko uzależnień behawioralnych (w 2018 roku zostało zlecone badanie mające na celu oszacowanie rozpowszechnienia różnych rodzajów uzależnień behawioralnych, w tym także uzależnienia od Internetu wśród dzieci i młodzieży oraz dokonanie porównania z wynikami badań przeprowadzonych w latach ubiegłych).

Warto także dodać, że znaczna większość gier komputerowych zawiera oznaczenia PEGI - Ogólnoeuropejskiego Systemu Klasyfikacji Gier (ang. Pan-European Game Information), czyli oznaczenie klasyfikacji gier według kategorii wiekowych i rodzajów treści. Opisy gier uwzględniają także ostrzeżenia o przemocy, strachu czy wulgaryzmach. PEGI to informacja dla kupującego, przede wszystkim dla rodziców, pomagająca im w podjęciu decyzji odnośnie zakupu danego produktu dla ich dzieci. System PEGI jest stosowany i uznany w całej Europie.

W odniesieniu do pozostałych kwestii poruszonych w treści petycji uprzejmie informuję, że aktualnie nie są prowadzone prace.

Z upoważnienia
MINISTRA ZDROWIA
PODSEKRETARZ STANU
Zbigniew J. Krpi